

Становище на Европейския комитет на регионите — Равенството между половете и изменението на климата: към интегриране на аспектите, свързани с пола, в Европейския зелен пакт

(2022/C 270/05)

Докладчик: Kata TÚTÖ (HU/ПЕС), член на Общото местно събрание на Будапеща, Унгария

ПОЛИТИЧЕСКИ ПРЕПОРЪКИ

ЕВРОПЕЙСКИЯТ КОМИТЕТ НА РЕГИОНИТЕ

1. заявява отново, че равенството между половете е основна европейска ценност и основен принцип на Европейския съюз, залегнал в Договорите и признат в **член 23 от Хартата на основните права** на Европейския съюз. **Член 8 от ДФЕС** изисква от Съюза във всички свои дейности да полага усилия за премахване на неравенствата между жените и мъжете и да насърчава равенството;
2. припомня, че равенството между половете, сигурната и адаптивна заетост и равновесието между професионалния и личния живот са утвърдени в **принципи 2, 5 и 9 от Европейския стълб на социалните права**, провъзгласен от Европейския парламент, Съвета и Комисията на 17 ноември 2017 г.;
3. отчита, че политиките в областта на изменението на климата имат диференцирани по пол въздействия, както и че за ефективни действия в областта на климата трябва да се насърчават равенството между половете и овластяването на жените ⁽¹⁾; във връзка с това подчертава, че е от основно значение да се гарантира, че жените участват в разработването на стратегии и действия за реагиране при кризи за изграждането на по-демократична и приобщаваща Европа;

Подход към изменението на климата, съобразен със свързаните с половете аспекти

4. отбелязва, че опасностите, дължащи се на изменението на климата, глобалното затопляне, загубата на биологично разнообразие и влошаването на състоянието на околната среда, оказват по-голямо въздействие върху най-бедните и най-уязвимите слоеве от населението в страните от глобалния Юг и от ЕС; посочва, че изменението на климата води до комплексни рискове, които изострят дългогодишните социално-икономически различия и съществуващите дисбаланси, като например свързаните с липсата на равенство между половете; ето защо подчертава, че политиките и мерките в областта на климата, които пренебрегват анализа и отчитането на аспектите, свързани с пола, вероятно ще увеличат социалните неравенства;
5. отчита факта, че на глобално равнище, жените и момичетата са по-уязвими спрямо последиците от изменението на климата и влошаването на състоянието на околната среда, а същевременно са влиятелен фактор, който може да играе ключова роля по пътя към постигането на неутралност по отношение на климата и за адаптиране към въздействието от изменението на климата; подчертава, че в светлината на техния специфичен опит и гледни точки, мъжете и жените често имат допълващо се иновативно мислене и творчески идеи и че интегрирането на анализите на свързаните с пола аспекти в политиката в областта на климата и признаването на различната полова идентичност разширява нейното прилагане в цялото общество. В този смисъл подкрепя съвместната декларация, публикувана от шотландското правителство и ООН — Жени, на 26-ата конференция на страните по РКООНИК, в която се призовава за засилване на ролята на жените и момичетата в борбата с изменението на климата ⁽²⁾;
6. счита, че жените биха могли да получат повече възможности по отношение на изменението на климата чрез подобряване на тяхното образование и осведоменост относно свързаните с климата технологии, мерки и действия и чрез насърчаване на ролята им в процеса на вземане на решения по тези въпроси;

⁽¹⁾ Заклучения на Съвета, Подготовка за срещите по Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата (РКООНИК) (Глазгоу, 31 октомври — 12 ноември 2021 г.).

⁽²⁾ <https://www.gov.scot/publications/glasgow-womens-leadership-statement-gender-equality-climate-change/>.

7. изтъква, че съществуват важни връзки между аспектите, свързани с пола, изменението на климата и други предизвикателства, свързани с околната среда; посочва, че жените и мъжете вероятно биват засегнати по различен начин от последиците от изменението на климата, в зависимост от конкретната им житейска ситуация и различните им способности за смекчаване на изменението на климата и адаптиране към него на индивидуално равнище, те имат различно възприемане и отношение към вариантите за смекчаване на изменението на климата и са засегнати по различен начин от социално-икономическите последици на политиката в областта на климата; счита, че жените и момичетата могат да действат като катализатори на промяна в поведението;

Интегриране на свързаните с пола аспекти

8. подчертава, че включването на свързаните с пола аспекти, разбираемо като интегрирането им в подготовката, разработването, изпълнението, мониторинга и оценката на политиките, регулаторните мерки и разходните програми, е ценен инструмент за постигане на равенство между половете, и изразява съжаление поради факта, че той не се използва;

9. отбелязва, че въпреки че Стратегията за равенство между половете (2020—2025 г.)⁽³⁾ отчита, че политиките и програмите в рамките на Европейския зелен пакт могат да въздействат на жените по различен начин от мъжете, обявеното интегриране на свързаните с пола аспекти във всички основни инициативи на Комисията не е изрично посочено⁽⁴⁾; препраща към резолюцията на Европейския парламент относно Европейския зелен пакт, която „подчертава необходимостта от перспектива за равенство между половете по отношение на действията и целите в Европейския зелен пакт, включително интегрирането на принципа на равенство между половете и действията, свързани с равенството между половете“⁽⁵⁾;

10. подчертава, че оценките на въздействието, разбити по пол, са ключов елемент от инструментариума на ЕС за интегриране на принципа на равенство между половете, който не е напълно разработен, тъй като събирането и използването на разбити по полов признак и междусекторни данни, статистически данни и информация твърде често липсват; призовава Комисията да прилага Наръчника на Европейския институт за равенство между половете (EIGE)⁽⁶⁾ за оценка на въздействието върху половете; изтъква, че данните, събирани във всички държави — членки на ЕС, следва да включват по-всеобхватни показатели за равенство между половете, без да се увеличава административната тежест за местните и регионалните власти;

11. приветства създаването на работна група по въпросите на равенството⁽⁷⁾, която да гарантира интегрирането на равенството, включително равенството между половете и тяхната представеност във всички политики на ЕС, от разработването им до тяхното прилагане, и призовава ЕС да улеснява обмена на най-добри практики между националните, регионалните и местните власти, като избягва подхода „от горе надолу“;

12. заявява, че участието на жените в процеса на вземане на решения във връзка с изменението на климата е друг важен фактор за по-ефективни и съобразени в по-голяма степен с равенството между половете политики и програми в областта на изменението на климата; призовава за засилване на участието на жените чрез действия във всички институции на ЕС, правителствени органи и публични органи на всички равнища на управление; призовава Съвета да деблокира Директивата относно жените в управителните съвети⁽⁸⁾;

13. подчертава, че възстановяването от пандемията е възможност за изграждане на нова нормалност и за пренасочване на ресурси към неутрално по отношение на климата общество с баланс между половете; насърчава използването на инструменти за интегриране на принципа на равенство между половете за изпълнение на плановете за възстановяване и устойчивост, като се има предвид, че те следва да положат основата не само за възстановяване, но и за изграждане на устойчиво, справедливо и равноправно общество;

⁽³⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0152&from=EN>.

⁽⁴⁾ Аспектите, свързани с пола, не се упоменават в Европейския зелен пакт (COM(2019) 640 final), Плана във връзка с целта в областта на климата за 2030 г. (COM(2020) 562 final), рамката за политиките в областта на климата и енергетиката (COM(2014) 15 final) и съобщението относно „Чиста планета за всички“ (COM(2018) 773 final), а в Програмата за действие за околната среда (1386/2014/ЕС) се упоменават един път бременните жени като уязвима група. И това въпреки факта, че принципът за равенство между половете е задължение, залегнало в Договорите; че в Стратегията за равенство между половете (COM(2020) 152) се определя рамка за политика на ЕС за равенство на половете и за интегриране на свързаните с пола аспекти и е ЕС е поел ангажимент във връзка с ЦУР (2015 г.) и с Плана за действие относно равенството между половете в рамките на РКООНИК (2019 г.). <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/jcms.13082>.

⁽⁵⁾ ОВ С 270, 7.7.2021 г., стр. 2.

⁽⁶⁾ <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/toolkits/gender-impact-assessment/guide-gender-impact-assessment>.

⁽⁷⁾ Union of equality: the first year of actions and achievements | European Commission (europa.eu).

⁽⁸⁾ Това ще гарантира, че най-малко 40 % от членовете без изпълнителни функции в управителните съвети на дружествата са жени.

14. призовава за засилени научни изследвания, за да се установят пречките пред участието в процеса на вземане на решения, както и да се проучи как свързаните с пола стереотипи засягат потреблението и начина на живот на хората; насърчава използването на модели като GAMMA (Метод за оценка на аспектите, свързани с пола, с цел смекчаване и адаптиране) с оглед на получаване на по-добри данни;

15. счита, че един съобразен с пола подход може да отговори по-добре на потребностите и способностите на всички граждани. Местните и регионалните власти (МРВ) са в най-добра позиция да интегрират социалните въпроси с действията в областта на климата, тъй като те са най-близкото до хората равнище на управление и играят ключова роля в прилагането на законодателството; подчертава, че участието на жените трябва да бъде насърчавано на всички институционални равнища, като се започне от ЕС;

16. призовава Европейският пакт за климата да отрази този подход, съобразен със свързаните с пола аспекти, с цел оказване на влияние върху действията и политиките в областта на климата чрез включването на специфични информационни дейности, насочени към повишаване на осведомеността, образование и споделяне на знания относно свързаните с пола измерения;

17. подчертава значението на сътрудничеството между НПО, занимаващи се с джендър въпроси и работещи в областта на околната среда, гражданските организации, както и на създаването на общи кампании за повишаване на осведомеността и програми за обучение;

Екологосъобразни („зелени“) работни места

18. приветства факта, че едно екологосъобразно, цифрово и приобщаващо възстановяване ще предостави възможности за създаването на нови работни места или за повторно интегриране на дългосрочно безработните жени в цифровата икономика; застъпва виждането, че пътят към устойчива и нисковъглеродна икономика ще позволи включването на перспективата на аспектите, свързани с пола, за да се избегне запазването на съществуващите неравенства;

19. подчертава, че приносът на жените към екологосъобразните икономически дейности е от съществено значение за постигането на справедливо устойчиво развитие и трябва да бъде популяризиран и оценен; освен това жените и момичетата могат да се възползват от възможностите в областта на екологосъобразното предприемачество и да се превърнат в „зелени“ работодателки, вместо служителки, при условие че това не създава несигурност за насочилите се към самостоятелна заетост;

20. отчита факта, че технологиите ще играят по-важна роля в целия ни живот и че е от решаващо значение технологичният сектор да изглежда като обществото, което обслужва; призовава за създаване и финансова подкрепа на специализирани програми за цифрово и технологично обучение на жените и момичетата, като ключова възможност за ускоряване на иновациите в областта на климатичния и енергийния преход чрез увеличаване на квотите по пол в тези сектори и гарантиране на равен достъп до професионални възможности ⁽⁹⁾;

21. призовава Комисията и държавите членки да включат равенството между половете като важен елемент от цифровия преход, включително аспектите, свързани с пола, в разработването на политики в областта на цифровото образование, насърчаване на схеми за наставничество с женски ролеви модели в ИКТ, премахване на съзнателните и несъзнателни дискриминационни предубеждения по отношение на пола от алгоритмите, предотвратяване на кибернасилието, използване на усилията и програмите на „Еразъм +“, насърчаване на концепцията за подход за учене през целия живот в образованието за възрастни, особено в отдалечените райони, и предотвратяване на цифровото изключване;

22. счита, че работата от разстояние има потенциала да доведе до по-добро равновесие между професионалния и личния живот, особено за жените, при условие че семействата имат достъп до финансово достъпни и висококачествени грижи за деца, включително възможности за занимания през свободното време за по-големи деца, през цялото работно време и особено да се отчита фактът, че жените стават все по-често жертви на домашно насилие ⁽¹⁰⁾; подчертава, че е важно да се осигури най-новият технологичен хардуер и високоскоростен интернет за дистанционна работа на достъпна цена, както и да се разшири програмата WiFi4EU за отдалечените райони; настоятелно призовава да се пристъпи бързо към амбициозно прилагане на Директивата относно равновесието между професионалния и личния живот от 2019 г.;

⁽⁹⁾ Успешни примери: *Women and Girls in STEM Forum* („Жените и момичетата във форума на НТИМ“), *Girls Go Circular* (eit.girlsgocircular.eu); създаването на Информационното табло на Комисията относно жените в областта на цифровите технологии (*Women in Digital scoreboard*) като неразделна част от индекса за навлизането на цифровите технологии в икономиката и обществото (DESI).

⁽¹⁰⁾ <https://www.unwomen.org/en/news/in-focus/in-focus-gender-equality-in-covid-19-response/violence-against-women-during-covid-19>.

Устойчив обществен транспорт и мобилност

23. изтъква, че при проектирането и планирането на транспортните системи в градовете следва да се отчита в по-голяма степен дисбалансът между половете, тъй като жените обикновено използват обществен транспорт по-често; подчертава, че безопасността и чувството за сигурност са основни аспекти, които следва да бъдат подобрени; моделите на мобилност (включително разписанията) и решенията относно удобството на маршрутите трябва да отчитат различните начини на използване по пол (повече придвижвания до работното място за мъжете и по-кратки пътувания с многократни спирания за жените), както и разделението на ролята на пазара на труда и в икономиката, свързана с полагането на грижи; подчертава, че капацитетът в извънпиковите часове, надеждността и гъвкавостта на услугите за обществен транспорт трябва да отговарят по-добре на моделите на мобилност на хората от всички полове и възрасти, като се има предвид, че всяка община, регион и държава следва да организира услугите си за обществен транспорт в съответствие с различните потребности и реалности в градските и селските райони;

24. счита, че прости, икономически ефективни и възпроизводими инициативи, като например разрешаване на нощните автобуси да спират при поискване или осигуряване на добре осветени и напълно отделени от основното пътно платно велосипедни и пешеходни алеи, биха могли да допринесат за по-устойчива, безопасна и приобщаваща мобилност;

25. счита, че инициативи като „Жените в транспорта — платформа на ЕС за промяна“ могат да спомогнат за повишаване на заетостта на жените в транспортния сектор и да предоставят добър форум за обмен на най-добри практики, и призовава за последващи действия с посредничеството на посланиците на многообразието в транспорта;

26. настоятелно призовава Комисията да планира как да свърже градовете с отдалечените райони, да гарантира достъпност и свързаност, както и по-широко използване на чисти превозни средства, влакове и електрически хибридни автобуси на по-дълги разстояния; изразява убедеността си в ползата от цифрови решения за продажба на билети на различни приложения; отчита усилията на новата програма на ЕС за градовете;

Енергийната бедност

27. изразява дълбока загриженост във връзка с рязкото покачване на цените на електроенергията и природния газ до най-високите им равнища от десетилетия насам във всички държави членки, което тласка много жени и мъже към енергийна бедност и бедност по отношение на мобилността; призовава ЕС да предприеме дългосрочни мерки за противодействие, включително проучване на причините за повишаването на цените на енергията;

28. отчита факта, че енергийната бедност засяга в непропорционална степен жените поради структурните неравенства в разпределението на доходите, техния социално-икономически статут и разликата между половете по отношение на полагането на грижи;

29. привлича вниманието към резолюцията на Европейския парламент ⁽¹¹⁾, в която се призовава ЕС да включи свързаното с равенството между половете измерение във всички свои политики и програми в областта на енергетиката, като поставя акцент по-специално върху жените и момичетата, изправени пред бедност, социално изключване и маргинализация;

30. насърчава Консултантския център на ЕС по въпросите на енергийната бедност (ЕРАН) да прилага принципа за отчитане на аспектите, свързани с пола, в своите показатели и при използването и събирането на данни;

31. отново заявява, че енергийната бедност е основно обществено предизвикателство със социални, икономически и екологични последици, които трябва спешно да бъдат преодолени на всички равнища на управление; поради това подчертава, че в борбата с енергийната бедност трябва да се използват различни инструменти на публичната политика, като се отчитат едновременно аспектите, свързани с енергийната ефективност и социалната закрила;

32. приветства инициативи като Платформата за промяна и наградата „Жените в енергетиката“ като средство за насърчаване на равенството между половете и предложението на Социалния фонд за климата за компенсиране на небалансираните в социално-икономическо отношение последици от разширяването на обхвата на СТЕ върху транспорта и сградите, в което се посочва необходимостта да се вземат предвид гледните точки на жените; подчертава необходимостта усвояването на средствата от Социалния фонд за климата и Фонда за справедлив преход да се ръководи от подходи, отчитащи свързаните с пола аспекти; приветства предстоящото стартиране на Платформата за равенство в енергийния сектор от генерална дирекция „Енергетика“ на Комисията;

⁽¹¹⁾ ОВ С 76, 28.2.2018 г., стр. 93.

Бюджетиране, съобразено с равенството между половете

33. припомня, че *бюджетирането, съобразено с равенството между половете*, означава интегриране на принципа на равенство между половете в целия бюджетен процес с оглед на включването на перспективата за равенство между половете във всички решения относно приходите и разходите;

34. отбелязва със загриженост заключенията от две неотдавнашни проучвания, проведени от Европейския парламент през 2015 и 2017 г., в които се изтъква недостатъчното прилагане на практика на бюджетното, съобразено с равенството между половете, и липсата на напредък по отношение на бюджетното, съобразено с равенството между половете, между 2015 и 2017 г.⁽¹²⁾;

35. изразява загриженост, че интегрирането на принципа на равенство между половете не фигурира сред 11-те критерия за оценка, определени в Регламента относно Механизма за възстановяване и устойчивост; в по-широк план Европейската сметна палата⁽¹³⁾ счита, че принципът за равенство между половете не е интегриран в бюджета на ЕС, тъй като до голяма степен липсват ключови елементи, като например анализи от гледна точка на половете, цели и показатели, свързани с аспектите на пола, и отчетност чрез докладване;

36. изразява съжаление, че неотдавнашното съобщение „Стратегия за финансиране на прехода към устойчива икономика“⁽¹⁴⁾ не включва аспектите, свързани с пола, особено като се има предвид, че приобщаването е една от четирите основни области, в които са необходими допълнителни действия, за да може финансовата система да подкрепи изцяло прехода на икономиката към устойчивост;

37. призовава Комисията и Съвета да се ангажират с бюджетно, съобразено с равенството между половете, да гарантират, че то се прилага за целия бюджет на ЕС и че препоръките на Европейската сметна палата са изцяло изпълнени, включително в междинния преглед на настоящата многогодишна финансова рамка (МФР) и прилагането на Механизма за възстановяване и устойчивост;

38. препраща към становището на КР „Съюз на равенство: Стратегия за равенство между половете (2020—2025 г.)“⁽¹⁵⁾, в което се призовава за по-ясна връзка между стратегията и основните политически приоритети и стратегии на ЕС, по-специално прехода към неутрална по отношение на климата икономика; приветства становището на КР „Измерението, свързано с равенството между половете, на структурните фондове и Кохезионния фонд за периода 2021—2027 г.“⁽¹⁶⁾, с акцент върху подготовката на оперативните програми, в което се подчертава необходимостта равенството между половете да се разглежда като хоризонтален критерий при изготвянето на програмите по политиката на сближаване, цел, която трябва да се преследва от програмите и мощен фактор, спомагащ за постигането на целите за устойчиво и балансирано развитие на политиката на сближаване;

Международно равнище

39. приветства решението на Междуправителствения комитет по изменение на климата (IPCC) да приеме своя политика и план за изпълнение в областта на равенството между половете⁽¹⁷⁾, за да интегрира принципа на равенство между половете в своята работа;

40. приветства създаването на специална програма в рамките на процеса по РКООНИК — засилената работна програма от Лима относно равенството между половете (LWPG) и Плана за действие относно равенството между половете (GAP) — за преодоляване на липсата на съобразено с равенството между половете и отчитащо аспектите на пола прилагане на политиките в областта на климата и за гарантиране, че гласът на жените присъства в глобалната дискусия и международните преговори относно изменението на климата, и по-специално приветства определянето на национални звена за контакт по въпросите на равенството между половете и изменението на климата за всяка страна;

⁽¹²⁾ [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/660058/IPOL_BRI\(2020\)660058_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/660058/IPOL_BRI(2020)660058_EN.pdf).

⁽¹³⁾ https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR21_10/SR_Gender_mainstreaming_BG.pdf.

⁽¹⁴⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021DC0390&qid=1635262292392&from=BG>.

⁽¹⁵⁾ CDR 2016/2020.

⁽¹⁶⁾ CDR 2503/2021.

⁽¹⁷⁾ https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2020/05/IPCC_Gender_Policy_and_Implementation_Plan.pdf.

41. отбелязва, че в Конвенциите от Рио ⁽¹⁸⁾ се отчитат важните връзки между въпросите, свързани с пола; препраща към Пекинската декларация и Платформа за действие като най-всеобхватния източник на насоки и вдъхновение за постигането на равенство между половете, където в раздел К ⁽¹⁹⁾ по-специално се изтъкват по-големите рискове за жените и момичетата, свързани с уязвимите екосистеми и влошаването на състоянието на природните системи, изостряни от последиците от причиняваното от човека изменение на климата;
42. отправя искане да се гарантира, че национално определените приноси (НОП) и приносите, определени на регионално и местно равнище, ще вземат предвид социалните фактори и аспектите, свързани с пола;
43. приветства преамбюла на Парижкото споразумение, в който се призовава за постигане на равенство между половете и за овластяване на жените, за да се спомогне за по-голямо ограничаване на глобалното затопляне; приветства факта, че Парижкото споразумение признава необходимостта от възприемане на съобразени с равенството между половете подходи при адаптирането (член 7, параграф 5) и усилията за изграждане на капацитет (член 11, параграф 2), но изразява съжаление относно липсата на действия в това отношение и на по-нататъшен план за изпълнение.

Брюксел, 27 януари 2022 г.

Председател
на Европейския комитет на регионите
Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽¹⁸⁾ А именно Конвенцията на ООН за биологичното разнообразие, Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата (РКООНИК) и Конвенцията на ООН за борба с опустиняването (UNCCD).

⁽¹⁹⁾ https://beijing20.unwomen.org/sites/default/files/Headquarters/Attachments/Sections/CSW/PFA_E_Final_WEB.pdf.